

מזת' קזת הזכר שזה

וואס דורך איר זעהט זיך די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מותיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

וימה אני מבקש ממכם? אלא שתהיו אוהבין זה את זה!

"ויתן את הקטרת וכפר על העם"

הקטרת מסמלת על היחודיות של כל יהודי, וצריך להיות חכם ביצד ללבוש את היהלום הנפלא המאיר בלבו של כל יהודי, ועל ידי כך האור הבוקע בתוכו יאיר כזהר הרקיע.

ונוספר כאן מעשה מרתק בענין זה, סוחר מצבות שהיה מביא אבני שיש מחוץ לארץ ומוכרן בארץ, עשה חיל גדול במסחרו, ביום מן הימים כשהיה בשיא פריחתו, נטפלו אליו אינשי דלא מעלי ופתו אותו להכריח פמיות גדולות של סמים, בתוך אבני השיש הגדולות שלו, הרשעים הללו שלשלו לידיו מראש סכומי עתק, כך שהיה קשה לו לעמוד בפיתוי, אחד מסוחרי הסמים שהיה מסכסך עם חבריו הלשין על העסקה למשטרה, ומיד כשנחת הסוחר עם הסחורה בארץ, המתינו לו השוטרים, ובסופו של דבר נגזרו עליו עשר שנות מעצר, בגין העון החמור של הברחת סמים.

בהיותו נתון בין סוחר ובריח, הרהר האישי במצבו, והרהורי תשובה גדשו את לבו, לאחר זמן כשנפטרה עליו אמו, בא לומר קדיש באחד מבתי הכנסת בעיר חולון, בזמן שהיתה לו חפשה מהכלא, רב בית הכנסת נגש אל הסוחר האסיר,

<<

לקח מהפרשה

מהי ההצלחה האמתית?

"ויקח קרח"

חז"ל אומרים דבר נורא במסכת סנהדרין (קי) וכן במדרש באריכות, וזה לשון המדרש: "ויקח קרח, לקח טליתו והלך לטל עצה מאשתו, כשאמר הקדוש ברוך הוא למשה: קח את הלזים מתוך בני ישראל וטהרת אתם, וכה תעשה להם לטהרם וגו' והעבירו תער על כל בשרם", מיד עשה כן לקרח, התחיל (קרח) לחזר על ישראל, לא היו מכירין אותו, אמרו לו מי עשה לך כה, אמר להם משה עשה בי, ולא עוד אלא נטלני בידי ורגלי והיו מניפין אותי ואומר לי הרי אתה טהור, והביא את אהרן אחיו וקשטו כפלה והושיבו באהל מועד."

מנענעים אותו למעלה ולמטה, ללמדנו שלכל אחד ואחד במשך ימי חייו יש עליות וירידות, פעם אדם מצליח ומרגיש שהכל משלם, ולפעמים אדם מרגיש לא יצלח, ויש לו קשיים רבים, והכל במקוון מלמעלה בכדי שאדם לא יתגאה. כמו שאנו אומרים בתפלה 'משפיל גאים ומגביה שפלים'.

וזה היה הטעות של קרח, שרצה את הכל, ולא השפיל שדוקא מה שנראה לו כחסר זה השלמות שלו, שפאשר יש לאדם הכל הוא מתגאה ומאבד את עולמו.

ולפיכך למרות כל מה שהיה לקרח שהיה מנושאי הארון, הוא לא שמח בחלקו הטוב, והיה מלא בטענות על משה ואהרן, היות שלא היה בעונה והכנעה, וכיון שבאה לו רוח של גאווה כפר במשה, ומתוך כך לכפר בה' רח"ל.

יש כאן למוד נפלא עבורנו: פעמים רבות יש לאדם זמנים של חלישות הדעת, וזה מובן שזה קורה, השאלה מה אדם עושה כשזה קורה. אם אדם שוכח את כל הטוב שפן יש לו, זה מראה שהמח שלו קטן. ברם, כאשר אדם לא שוכח גם בתוך הזמנים הקשים את כל הטוב שיש לו, וכן הוא לא שוכח ש'מנהל לו את <<

המשך לקח מהפרשה

להשתפר.

כאשר האשה מוכיחה את האדם, ראוי לנו להשכיל שפעת יש לנו הזדמנות לרכש עוד שלמות. כמו שאמר שלמה חכמינו "הזכח לחכם ויאהבה", ונאמר "כי את אשר יאהב ה' יוכיח".

וזה שהשטן גלה למשה רבנו את סוד הקטרת, שעוצרת את המגפה, שאדם צריך להוציא מתלמודו - קטרת מדות טובות והפרת הטוב, ולהבין שכל הקנאה והשנאה זה דמיונות שהשטן מכניס באדם בכדי להפילו. והאדם נכנס לדמיונות ומתאונן מדוע לשני טוב יותר ממני, ולמה הדשא של השני ירוק יותר.

ועל פן דוקא עם הקטרת שהשתמש בה קרח ועדתו לעין רעה

ורוח רעה, שהשתמשו בחלבנה - מזה דוקא לקח אהרן את הריח הטוב והמדות הטובות והחיה את כלל ישראל - שכאשר אדם מתבונן ברוח הטובה שיוצאת מפי תלמידי חכמים ומקבל מהם דעת ה', וכן הוא מתבונן בנשימות המתוקות שה' מנשים אותו כענין הנשימות הטובות שהיו נושמים בקטרת, הוא זוכה לחיים טובים ונצחיים.

ראוי לנו לשנון את דברי רבי יעקב במשנה באבות: העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא, התקן עצמך בפרוזדור...

המורם מפל האמור: קרח לקח עצמו ממשוה ואהרן, ולמרות שראה את כל הטוב שקבל מהבורא דרך שליחיו הנאמנים משה ואהרן שהוציאו אותם

ממצרים, ונתן להם את התורה, מכל מקום כעת כאשר הוא לא ראה טוב במשה ועינו הטעתו, שמשוה לוקח את כל הגדלה לו ולמשפחתו, מיד התחיל למרוד במשה ולהסתפל עליו בעין רעה על משה, וכפה טובה ולא ראה את כל הטוב שיש לו. ולמרות שהיה גאון גדול בתורה, וכן שאר המבחרים שבכלל ישראל, הלא הם ראשי סנהדראות - חלקו על משה, כי לא הוציאו מתלמודם מדות טובות, שזה מהות המזווה להתבונן ביציאת מצרים וברוח ה' שקבלנו ממשוה לארץ כל הדרך.

זה למוד עצום עבורנו, שנתבונן תמיד בכל הטוב שיש לנו, ובטוב שאנו מקבלים מהסוכבים אותנו ומהצדיקים והת"ח ולא לכפר בטוב, אלא אדרבה להוציא מלמודינו מדות טובות ומעשים טובים. וכאשר נקבל בזיונות, נשכיל שהבורא מנסה אותנו כעת, אם נקבל את הזיונות באהבה ונרפש ענוה והכנעה, או שנתאונן ונכעס ושאר מדות רעות רח"ל. ה' יפנו לרוח טובה ומדות טובות! אמן.

החיים והעולם הזה עראי, וה' מסובב הכל בכדי שיהיה לו טוב בזה ובבא, אזי הוא יודע כיצד להחליץ מהקשי בלי לשבר את הכלים.

כאשר אדם משכיל שהעולם הזה חולף ועראי, וההצלחה האמתית איננה בעניני העולם הזה, אלא להשתלם ולהתקרב לבורא ברוך הוא, אזי כל ירידה מרוממות ומגדלת אותו בקרבת ה'. ראוי לנו לשנון את דברי רבי יעקב במשנה באבות: העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא, התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין. נתבונן בקשיים שלנו היאך אנו מתרוממים ומשתפרים על ידם.

וזה שאנו קוראים בתורה הקדושה בהרבה פרשיות, את הקשיים והנסיונות שהיו לאבותינו מבריאת העולם, ללמדנו שהבורא ברוך הוא מוליך כל אחד ואחד במסלול מיוחד עבורו, בכדי להביאו לחיי העולם הבא בזה ובבא.

לכל אחד ואחד במשך ימי חייו יש גליות ונגאלות. כשם שהקב"ה הוריד את כלל ישראל למצרים לכור הברזל על מנת שיעריכו את יציאתם מעבודות לחרות, שידעו שהקב"ה הוא המוציא מארץ מצרים מבית עבדים, ויסמכו עליו יתברך לבה, וכן יהיו באהבה ובאהוה זה עם זה מבלי להשתרר זה על זה. בן אצל כל אחד ואחד לעתים יש זמנים של קשי בפרטיות, וכן לכל אחד ואחד בכלליות - יש במשפחתו איזה קשי או צער רח"ל, בכדי ללמדנו שאין שלמות בעולם הזה.

כאשר אדם לא יצפה לגדולות בעניני העולם הזה, הוא לא יתאכזב, הוא ישמח בחלקו הטוב: לא

יחפש תמיד את הדשא הידוק יותר אצל זולתו. לא יתענן בכל כמה שקורה אצל השני, ולא יעיר על כל דבר שלא נראה לו. כמו שאמרנו חז"ל אין בן דוד בא עד שתכלה מלכות מיישראל, שכאשר נהיה בהכנעה ולא נשתרר זה על זה, נזכה שה' ימלוך עלינו במהרה.

ולפיכך נצטוונו בתורה להכנע ולקבל מתלמידי חכמים, היות שאדם יכול להטעות את עצמו שהוא פנוע לפני ה', כי לא רואים את ה' ברם, כאשר אדם פנוע לפני תלמידי חכמים, ושם על עצמו את העל של התלמידי חכמים, זה מראה שהוא פנוע לפני ה'.

חז"ל אומרים, שעזרא לא עלה לבנות את בית המקדש, כל זמן שהיה רבו ברוך בן גריה חי. הוא ידע שהעבודה בבית המקדש זה דעת של קרבת ה', וכל עת שהוא קבל דעת זו מרבו הוא לא עלה לארץ ישראל לבנות את בית המקדש.

ולפעמים התלמיד חכם מוכיח את האדם וצריך לשמוח בכך מאד, כמו שאמרנו חז"ל (שבת סג). "אם תלמיד חכם נוקם ונוטר כנחש חגרהו על מתניו", הגדלה האמתית הנה כאשר אנו יודעים להוריד את הראש, להודות בטעויות שלנו ולחפש כיצד באפשרותינו

פנינה לר"ח

ראש חדש, זה זמן לשמוח ולהודות לה' על החדש העבר והחדש הבא.

וכאשר יש שני ימים ראש חדש, ל' - זה ברכה אחריתא על השלושים יום שעברו עלינו בטוב, וא' בחדש הנו יום הודאה על החדש הבא.

פנינים מהפרשה

תורה מרבו מחמת שהיה בעונה והכנעה ככלי ריקם, שכל הזמן הרגיש עצמו תלמיד, ובעינו הטובה התבונן על כלם בטוב ולא התאוון למרות שנדוהו, וזה שאמר רבי אליעזר שהדרך להתמודד עם הנסיונות זה עין טובה - אמונה שהכל טוב.

וזה שאנו רואים בפרשתנו, שקרח לא היה כלי קבול לקבל ממושה ואהרן, ועל כן ברא הבורא בריאה מיוחדת בערב שבת בין השמשות, והיא 'פי הארץ' - בור שיבלע את כל אשר לקרח, ושם בתוך הכלי הגדול יצעק שמושה אמת ותורתו אמת.

קרח עינו הטעה אותו, שבעין החמרית ראה את דמות משה ככל אדם כביכול, וזה החליש לו את האמונה במשה.

"רב לכם בני לוי", אפשר לומר בדרך דרוש שאלו היה קרח ממתין מעט ולא היה מתקנא באהרן, היה נעשה רב לכל הלויים.

איתא במשנה באבות, שרבי אליעזר בן הורקנוס היה בור סוד שאינו מאבד טפה, והינו שזכה לקבל

פנינים מצויירים

והנסכים, שעל ידיהם אנו באים לאהבת ה' בכל לבנו - הפלאות והטובות שבלבנו ובנפשנו.

וזה שאנו אומרים "והיה אם שמע תשמעו אל מצותי... לאהבה את ה' אלקיכם", על ידי שנתבונן ב"מטר ארצכם" שהם הגשמים, הילדים, וכל השפע שהבורא

נותן לנו, ומתוך כך עשית המצוות נעשית בשמחה ובאהבה.

ועל כן מניחים את המזוזה בפתח, ואת התפלין על הלב והמח, בכדי להחזיר בנפשנו ולבנו אהבת ה'. וכן להודות על הלב והמח שפועלים בנו פראוי.

וזה שאמרו חז"ל: קרח מין היה, פי לא האמין במזוזה ובמה שנאמר בה, והניח בפתח ביתו את עשורת הדברות, כשיטת המינים שאין בתורה אלא עשורת הדברות בלבד.

ועל כן נסמכה פרשת נסכים לפרשת קרח, ללמדנו שקרח זלזל במצוות הקרבנות והנסכים, וטען שרצון הבורא שיעבדו אותו בכסף וזהב ובדברים יפים, ולא להתעסק כל היום בדברים גשמיים כבשר ודם ונסכים.

אמרו חז"ל בירושלמי (פרק חלק, נ.): רב אמה קרח אפיקורסי היה, מה עשה? עמד ועשה טלית שכלן תכלת, אתא גבי משה, אמר ליה למשה רבנו, טלית שפלה תכלת מה שתהא חקבת בציצית? אמר לו, חקבת, דכתוב "גדילים תעשה לה" וגו', בית שהיא מלא ספרים מהו שיהא חקב במזוזה? אמר לו, חקב במזוזה, דכתוב

"וכתבתם על מזוזות ביתך" וגו', וכן אמר פלנו שמענו בהר סיני "אנכי ה' אלקיך" - עשורת הדברות.

ובבאור הדבר, שקרח טען שהעקר זה עשורת הדברות ולא פרשת שמע והיה אם שמוע, וכטענת הערב רב שלא העריכו את עבודת הקרבנות, שמהותם הפרת הטוב לבורא על כל הנפלאות שהוא עושה עמנו תדיר בדם ובאיברים שפועלים בגופנו פראוי.

וכן בפרשת שמע והיה אם שמוע, אנו מצוים להתבונן בחסדים הגדולים שה' עושה עמנו בגשמים שהוא מוריד לנו, והדגן התירוש והיצהר שהוא נותן לנו, שהם תורת הקרבנות המנחות

חמדת המחלקת...

"זיישמע משה ויפל על פניו"

צריך באור מה שמועה שמע? ומדוע נפל על פניו? בגמרא בסנהדרין (ק) איתא ששמע משה שחשדוהו באשת איש, מכאן אנו רואים את גדלת משה, ואת ענותנותו הגדולה, שאפלו שבוזהו מאד וקוממו עליו את כל העדה, לא החזיק במחלקת, אלא נפל על פניו שזה ענין של שתיקה וזמיה, ולא עוד אלא שאחר כך הוא פתח בשלום (כמובא בפסוק ח).

והגם שהלויים אמורים לשמש ולשרת את הפהנים, וקרח לא נהג כן, מפל מקום משה ואהרן השתלמו במדותיהם על ידו - כשהחזיקו בפלך השתיקה, וזה למוד עצום בשבילנו, שאפלו שאנו צודקים אסור לנו להחזיק במחלקת, מפנין שעל ידי זה הדבר נגרר והמחלקת מחרפה על חנם, ונעשה שנאה עצומה ללא שום סבה מצדקת.

וכבר אמרו בגמרא (סנהדרין ז) "האי תיגרא דמי לבידקא דמיא דכין דרוח רוח", (שהמחלקת דומה לצינור שהתפוצץ, שאפלו שבתחלה יש רק חור קטן ואפשר לסתמו, אחר כך הוא גדל ואי אפשר לסתמו), ועל פי זה מובן מדוע נענשו גם יונקי שדים שלא חטאו - מפנין שהמחלקת לוכדת וסוחפת את כלם וגם את מי שלא היה בשרש המחלקת.

מצות התורה הקדושה נועדו לזכר ולרומם את האדם - שיתן ויפרגן לזולתו

"ויקהל עליהם קרח את כל העדה"

איתא במדרש תהלים שקרח עשה ליצנות מהמצות, וספר לכלם ספור בדוי על אלמנה ושני בנותיה - שהיה להם שדה ולא נתן להם משה לחרש בשור וחמור, וכן לא לזרע כלאים, ואחר כך צוה אותן, לתת לקט, שכחה, פאה, תרומות ומעשרות, ואחר כך מרב קשי מכרה

ובחם ובלבביות למד אותו את נסח הקדיש - מלה במלה, ואת יתר ההלכות הנחוצות, לבסוף אף הבטיח לו לערף בבית הכנסת סעודה רבתית ביום השלושים לפטירת האמא, איתה לא תשלם על כך אגורה, רק תבוא לבית הכנסת ותסב עמנו לסעודה, תאזין לדברי התורה והמשניות שילמדו לעלוי נשמתה של אמא, ואחר כך תאמר קדיש' אמר לו הרב.

סוחר המצבות הגדול לא האמין שישנם אנשים בעולם הזה, המוכנים לגמל חסד עם זולתם, חנם אין כסף, בכך לא תם הענין הרב התקשר לשלטונות הכלא ובקש שישחררו את האסיר לקראת יום השלושים, למרבה הפלא אף הצליח במשימתו.

מני אז נקשרה נפשו של האסיר בנפשו של הרב, ולכשהשתחרר מהכלא הפך לתלמידו הנאמן, ושנה את עורו מסוחר סמים לסוחר בסממני הקטרת - של הודאה והערכה לקב"ה, על הנשימות שהוא מנשים אותנו, ולא עוד אלא שאחרי זמן הפך לדרשן ומרצה ביהדות.

במשך כל השנים חש הכרת הטוב לאותו רב בבית הכנסת שהאיר לו פנים, ומשנפטר הרב ההוא לבית עולמו, החליט אותו סוחר להקים לו מצבה יפה על חשבוננו, לאות הודאה והכרת הטוב, הבה נתבונן מה כבר עשה אותו רב עבור האסיר, בסך הכל הוא לא התעלם מנוכחותו של אותו אסיר בבית הכנסת.

נלמד מזה גם אנו להשקיע מאמץ קטן באלת, ועל ידי כן להרויח בגדול, וכן לרומם ולחזק את השני, שזה תכלית הכל, וכמו שאמרו חז"ל "מה הוא רופא חולים ומחזק אנשים אף אתה וכו'" וכן נאמר בתנא דבי אליהו "ומה אני מבקש מכם? אלא שתהיו אוהבין זה את זה, ותהיו מכבדין ויראין זה מזה", ה' יזכנו.

את השדה וקנתה שני כבשות, וכיון שילדו אמר לה משה שתתן את הבכורות לה, ואחר כך נטל הימנה ראשית הגז, וכששחטה אותו בא משה ונטל ממנה את הזרע לחיים וקיבה, וכיון שכך הקדישה אותם לגבוה, ואז בה משה ונטל את כל הבשר כמו שקתוב "אך כל חרם בישראל לך יהיה".

במדרש זה אנו רואים את טעותו של קרח, שהוא לא הסכיל השכיל שמטרת כל המצות זה בכדי להקנות לאדם את מדת הנתינה, ועל ידי זה לעדן את נשמתו, וכמו שדרש היעב"ץ על מאמר רבי חנינא בן עקשיא (מכות כג): שעל ידי רבוי המצות מזדככת נשמתו של האדם, וכשאדם זוכה למדה הזו של הנתינה הוא חי בשלום ובעשר אמתים עם כלם, וכלם חפצים להיות בחברתו, ועל כן תקף לפרשת קרח נאמרה פרשת מתנות כהונה ולויה בכדי ללמדנו שהמצות של התורה זה לא לחזק וכפיתיות, רק זה לטובת האדם בכדי להטביע בו מדות טובות ונפלאות.

וכשאדם לא מתבונן במטרת המצות הוא יכול לקיים את כל המצות בלי טעם, ובלי להתקרב על ידם לקב"ה, ובדאי שגם זה חשוב אבל זה לא העקר, ובכדי להנצל מזה צריך להעמיק בתורה שבכל מצוה, ולהתבונן כיצד על ידה ביכלתנו לשנות את מדותינו ולהתקרב לקב"ה, ולזכות לכל טוב בזה ובכא.

קרח לא האמין במשה, מחמת שהוא לא האמין שדוקא הדברים הקטנים כמו הציצית, המזוזה ומלה חמה לזולת יכולים לרומם את האדם ולקרבו לקב"ה.

וביתר באור: קרח חפש תמיד דברים גדולים, ולא התבונן שרצון ה' זה, שאדם יתן לו את הלב שלו, ויחשב עליו על ידי המעשים הקטנים שבכל יום, וכן יכיר לו טובה - פענין התכלית שמהותה הודאה לקב"ה על רוב חסדיו ונפלאותיו - בפנים ובאכל שהוא משפיע עליו.

